

2014 рік

Січень 2014 року

16 січня. Партія регіонів у режимі ручного голосування без участі опозиції прийняла антимайданівські закони, а 19 січня Майдан перейшов від стояння до вуличних боїв. З'явилися перші жертви. Хвиля захоплень адміністративних будівель прокотилася і у регіонах.

19 січня. Початок протистояння між загонами внутрішніх військ і «Беркуту» та демонстрантами на вул. М. Грушевського у Києві.

Лютий 2014 року

18 лютого. Різде загострення ситуації, що супроводжувалося масовим кровопролиттям. Всього за період з 18 по 20 лютого, за даними міністерства охорони здоров'я України, у Києві загинуло 75 осіб. У засобах масової інформації з'явилися перші повідомлення про снайперів спеціального загону міністра внутрішніх справ В. Захарченка, які смертоносно працювали в обидві сторони.

21 лютого. Янукович підписав домовленість із опозицією (Віталієм Кличком, Арсенієм Яценюком, Олегом Тягнибоком) про дострокові президентські вибори у грудні та про повернення до Конституції 2004

року, яка обмежує президентські повноваження до мінімуму і робить прем'єр-міністра головною фігурою. Свідки переговорів — міністри закордонних справ Німеччини і Польщі — підписали договір, а представник Путіна відмовився.

Під Києвом горіла дача кума Путіна Віктора Медведчука, який, коли був головою Адміністрації Президента Кучми, намагався змінити конституцію так, аби президента обирав не народ, а парламент.

Янукович погодився на виведення з Києва спецпідрозділів «Беркуту» і внутрішніх військ та підписав з опозицією угоду про врегулювання кризи в Україні. Того ж дня Янукович залишив Київ. З України тікають очільники СБУ, МВС, Генпрокуратури, Національного банку, окремі нардепи та приспівники втікача.

22 лютого. Обрання головою Верховної Ради України Олександра Турчинова замість Володимира Рибака, який подав у відставку з цієї посади.

23 лютого. Спікер Верховної Ради Олександр Турчинов оголошує себе в. о. президента країни. Президентські вибори призначені на 25 травня. Відбуваються термінові призначення в уряді України та силових структурах держави. Виконуючим обов'язки міністра оборони 27 лютого призначається адмірал Ігор Тенюх, а начальником ГШ ЗС України 28 лютого — генерал Михайло Куцин.

Олександр Турчинов виконував обов'язки президента України. Джерело: «24 канал», фото прес-служба РНБО

24 лютого. Формується нова влада, новий Кабінет міністрів. Один із лідерів протестів — Степан Кубів — був призначений головою Національного банку. Член партії Віталія Кличка «Удар», колишній соратник Віктора Ющенка — Валентин Наливайченко став головою Служби безпеки України.

Кілька днів тому звільнили з під арешту Юлію Тимошенко. Наступного дня після її виступу, перед парламентом зібрався мітинг із гаслами: «Юлі — волю, але не владу!».

27 лютого. Призначення Верховною Радою України Арсенія Яценюка прем'єр-міністром України.

Генерал-лейтенант доктор
військових наук Віктор Гвоздь
(1959–2016), голова Служби
зовнішньої розвідки України
(27.02.2014–29.04.2016)

Головою Служби зовнішньої розвідки України призначений Віктор Гвоздь.

28 лютого. Захоплення російськими військовими аеродрому «Бельбек» поблизу м. Севастополя та аеропорту Сімферополя.

В кінці лютого — на початку березня 2014 року, під тиском керманічів РФ, кримська місцева влада оголошує про невизнання нової київської влади та призначає на 16 березня референдум про статус півострова — офіційно просить Росію взяти його у свій склад на правах суб'єкта Федерації.

Президент РФ отримує підтримку Ради Федерації Росії на застосування військ проти України та приймає Крим до складу РФ.

Київська влада не реагує на реальні загрози державності. Закони про оборону та про Збройні сили України не виконуються. При наявності підготовлених військових частин та підрозділів правоохоронних органів у Криму, рішень на посилення охорони державних установ, вузлів зв'язку, комунікацій та військових частин не поступає. Останні залишаються у пунктах постійної дислокації.

Навіть роки поспіль складно відповісти на питання, як сталося так, що більш ніж 20-тисячне угруповання військ у Криму, без жодного пострілу (навіть у повітря) здало своє озброєння, техніку та матеріально-технічні засоби збройним підрозділам РФ?

Знадобиться час, щоби розібратися щохвилини з діяльністю кожного командира військової частини щодо прийнятих рішень у період їх бездіяльності та зради. Є багато питань до Верховного Головнокомандувача О. Турчинова, в. о. міністра оборони І. Тенюха, НГШ ЗС України М. Куцина, до командувача ВМС — зрадника Березовського, до всіх командирів військових частин, що не вивели їх у визначені райони і здалися на милість агресору, до тих військових, хто зрадив Україну. Сумніву не має, що вони були заручниками відсутності політичної волі у Державі.

Здача Криму Збройними силами України ввійде в їх історію чорною сторінкою.

РФ порушила взяті на себе гарантії територіальної цілісності України за багатостороннім Будапештським меморандумом 1994 року, коли Росія, США та Великобританія гарантували Україні її безпеку від зовнішньої агресії в обмін на згоду позбутися стратегічних ядерних озброєнь.

Березень 2014 року

1 березня. Путін оголосив Україні війну: Рада Федерації схвалила введення військ РФ. Президент Росії Володимир Путін вніс звернення до Ради Федерації про використання Збройних сил РФ на території України «для нормалізації суспільно-політичної обстановки» у цій країні. Рада Федерації РФ підтримала звернення Путіна.

Рада національної безпеки і оборони України ухвалила рішення привести Збройні сили України у повну бойову готовність.

Треба нагадати, що у ЗС України була спланована операція по підтримці Криму силами аеромобільних військ та берегової оборони з висадкою десанту на аеродромах Криму. Начальник ГШ ЗС України М. Куцин повернув десант у повітрі. Згодом спостерігався проліт 8–9 одиниць літаків Іл-76 та 10–12 вертольотів РФ до Криму на ті ж аеродроми. Право на застосування зброї у цьому випадку ніхто не використав. Постає питання, а чому? Керівництво Державою і ЗСУ боялися прийняти рішення.

До перекриття кордону у той час залучались підрозділи та частини ЗСУ та Прикордонних військ. Відчувалась розбалансованість системи управління Державою і Збройними силами.

2 березня. ОБСЄ скликає екстрену нараду щодо ситуації в Україні.

3 березня. Особовий склад двох кораблів Військово-морських сил Збройних сил України — корвета «Тернопіль» і корабля управління «Славутич» — заявили про вірність українському народові.

Мовчазні бійці, що з'явилися десять днів тому на кримських вулицях, прозвані журналістами «ввічливими людьми», не мають ніяких відзнак і досі офіційно не ідентифіковані. Президент РФ Володимир Путін на прес-конференції 4 березня заявив: «Це були місцеві сили самооборони. Участь в їхній підготовці ми не брали». Однак наявні в

розпорядженні цих «сил самооборони» зброя і бойова техніка мають чітку державну приналежність.

6 березня. Перший етап міжнародних санкцій щодо Росії, спрямованих на припинення її агресії проти України. Він передбачав призупинення переговорного процесу між ЄС і РФ про пом'якшення візового режиму і нової угоди про партнерство, а також підготовки до саміту G8, в якому мала брати участь Росія; індивідуальні санкції щодо низки осіб, причетних до російської агресії проти України.

У Криму військовослужбовці РФ затопили великий протичовновий корабель «Очаків» на вході в бухту Донузлав, тим самим заклавши вихід з бухти для українських кораблів. 5 березня НГШ ЗС України М. Куцин звернувся до особового складу Збройних сил з проханням – «Тримайтесь».

Віце-адмірал С. А. Гайдук, командувач ВМС ЗС України (07.03.2014–15.04.2015)

7 березня. О. Турчинов призначив С. А. Гайдука командувачем ВМС України.

12 березня. Україна не буде намагатися силою зупинити російську окупацію Криму, щоб не підставляти під удар свої східні кордони. Про це заявив в. о. президента України Олександр Турчинов в інтерв'ю Agence France-Presse.

Збройні Сили України приведені у повну бойову готовність. Про це, відкриваючи засідання уряду, заявив перший віце-прем'єр-міністр Віталій Ярема.

13 березня. Відновлення Національної гвардії України як військового формування з правоохоронними функціями.

16 березня. Проведення російськими окупантами псевдореферендуму про статус Криму, на якому, за їхніми даними, 96,77 % жителів АРК та м. Севастополя проголосували за «возз'єднання» відповідних територій з Російською Федерацією.

17 березня. Верховна Рада України оголосила мобілізацію і запровадила воєнний стан.

18 березня. Підписання у Кремлі угоди про приєднання Криму та Севастополя до Російської Федерації. Президент Росії Володимир Путін заявив, що «Крим був і залишиться і російським, і українським і кримськотатарським»... «Але він ніколи не буде бандерівським».

Під час штурму українського фотограмметричного центру у Сімферополі було вбито одну людину.

Збройні сили України проводять часткову мобілізацію.

19 березня. О. Турчинов озвучив ультиматум самопроголошеній владі Криму.

«Якщо до 21:00 не будуть припинені всі провокації проти українських військовослужбовців, а адмірал Гайдук та всі інші заручники, як військові, так і цивільні, не будуть звільнені, — владою будуть вжиті адекватні заходи, у тому числі технічного та технологічного характеру», — пояснив він.

Україна починає процедуру виходу із Співдружності незалежних держав. Рішення про це було прийнято на засіданні Ради національної безпеки та оборони України.

24 березня. Росія пропонує Польщі, Угорщині та Румунії поділити Україну. До Міністерства закордонних справ Польщі надійшов офіційний лист із Державної думи Росії з пропозицією, яка буде ще не раз, поділити територію України, повідомляє польський канал TVP1. Аналогічні «пропозиції» отримали Угорщина і Румунія.

25 березня. Виконувач обов'язків міністра оборони адмірал Ігор Тенюх подав у відставку. За словами Тенюха, причиною такого кроку стала критика його дій на посаді голови оборонного відомства.

Верховна Рада призначила в. о. міністра оборони генерал-полковника Михайла Ковалья.

Генерал-полковник М. В. Коваль, виконувач обов'язки міністра оборони України (25.03.2014–03.07.2014)

27 березня. У Криму міністр оборони Росії Сергій Шойгу вручав медалі «За повернення Криму». Одним із перших цю медаль отримав самопроголошений прем'єр-міністр Криму Сергій Аксьонов. Також було нагороджено офіцерів командування Чорноморського флоту РФ і бійців колишнього українського «Беркута», яких підозрюють у розстрілі мітингувальників у Києві. Нова медаль майже повністю повторює радянську нагороду 1944 року «За визволення Криму від німецько-фашистських загарбників».

Генеральна Асамблея ООН підтримала територіальну цілісність України з визнанням Криму і м. Севастополя її невід'ємними частинами.

29 березня. Росія наполягає на ідеї федералізації України і вважає, що «іншого шляху — немає», однак у РФ «абсолютно немає жодного наміру та інтересів» перетинати кордони України. Про це заявив міністр закордонних справ РФ Сергій Лавров, передає пресслужба російського МЗС.

Квітень 2014 року

6 квітня. Відбулись сепаратистські заворушення на сході України. Сепаратисти захопили будівлю Донецької ОДА та управління СБУ у Луганську. Проголошуються «народні республіки» — Луганська («ЛНР») та Донецька («ДНР»). Події відбуваються за кримським сценарієм, а влада виявилася неспроможною на відповідний прогноз та протидію.

Відомо, що українська влада тривалий час знищувала українське військо, скорочуючи його чисельність і позбавляючи озброєння. За продажем озброєння Україна вийшла на шосте місце у світі, при слабкому військово-промисловому комплексі. РФ надала Україні можливості свого ринку озброєнь і позбавляла Україну військової потуги, успадкованої від СРСР.

Наші можновладці активно збагачувались на зменшенні обороноздатності Держави. Системно й послідовно це робили саме за останні роки президентства В. Януковича, бо два міністри оборони: Дмитро Саламатін (02.2012–12.2012) та Павло Лебедев (12.2012–02.2014) виявилися громадянами Росії. Наслідком їх діяльності і постала програма реформування ЗСУ на період з 2014 до 2020 року, яка була направлена на руйнацію ЗС України.

Прихильники «ДНР» захоплюють будівлю військової прокуратури в Донецьку.
Джерело: <https://meduza.io/>

Збройні сили України у 2014 році мали б бути у складі 70 тисяч військовослужбовців та 15 тисяч цивільних. Україна ставала беззахисною від зовнішніх загроз воєнного характеру.

8 квітня. Верховна Рада ухвалила закон про посилення кримінальної відповідальності за сепаратизм.

У результаті інтенсивних консультацій, що проходили різними каналами між Москвою, Вашингтоном, Брюсселем і Києвом, МЗС РФ заявило про готовність взяти участь у чотиристоронніх переговорах на рівні глав міністерств закордонних справ з представниками США, Євросоюзу та України. Російська сторона наполягала на необхідності участі у цих переговорах також представників східних областей України.

Парламентська Асамблея Ради Європи на пленарному засіданні застала дії Росії щодо України та підтримала її цілісність і унітарність. Відповідне рішення отримало 154 голоси, 26 — виступило проти.

9 квітня. Глава МВС України Арсен Аваков заявив, що протягом 48 годин МВС може вирішити ситуацію з акціями на сході України або шляхом переговорів, або силою.

11 квітня. У Росії опублікована нова версія конституції РФ, в яку включені республіка Крим та місто федерального значення Севастополь.

12 квітня. Бойові дії війни на Донбасі почалися із захоплення російськими загонами, керованими офіцерами спецслужб РФ, українських міст — Слов'янська, Краматорська і Дружківки. Були захоплені міське управління МВС Слов'янська та інші адмінбудівлі, відбулись заворушення по всій Донецькій області.

Лідер «Правого сектору» Дмитро Ярош оголосив у відеозверненні про повну мобілізацію всіх структур своєї організації: «...Влада України абсолютно не вживає жодних дій у вирішенні цих питань. У цій ситуації наказую всім структурам «Правого сектору» провести повну мобілізацію та стати на захист суверенітету та цілісності України. ...У зв'язку з цим закликаю всіх мешканців України організовувати загони самооборони на місцях та виступати від імені «Правого сектору».

Стосовно ситуації на південному сході країни з ініціативи Петра Порошенка було скликано термінове засідання Ради національної безпеки та оборони України. Радою нацбезпеки та оборони було ухвалено рішення провести у Донецькій області «антитерористичну операцію» силами спецназу СБУ, а місцем її початку було обрано Слов'янськ.

13 квітня. Виконуючий обов'язки президента О. Турчинов оголосив про початок антитерористичної операції (АТО) у Слов'янську.

В АТО беруть участь тільки правоохоронні структури. Ні надзвичайного, а ні воєнного стану у зоні АТО та в Державі не вводиться.

Україна продовжує жити за мирним часом. Державний кордон не перекривається. Обмежень у пересуванні громадян між зоною АТО та іншими областями не відбувається. Інформаційний простір не контролюється. Підготовка резервів, дефіцитних воєнних спеціалістів та підрозділів територіальних військ ведеться кволо, відновлення техніки та озброєння з складів зберігання не відбувається. Планово готуються президентські вибори.

Поблизу м. Слов'янськ Донецької обл. відбувся перший бій між бійцями правоохоронних органів України та бойовиками російських диверсійних загонів.

О. Турчинов оголосив терористам ультиматум: скласти зброю до ранку. «Для тих, хто не стріляв у наших силовиків, хто складе зброю і покине захоплені адміністративні приміщення до ранку понеділка, я, у підписаному Указі, дав гарантії незастосування проти них відповідного покарання за вчинені дії».

14 квітня. На сайті президента України розміщено текст указу № 405/2014 про початок антитерористичної операції: «Ввести у дію рішення Ради національної безпеки та оборони України від 13 квітня «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози та збереження територіальної цілісності України».

Василя Крутова призначено першим заступником глави СБУ та головою Антитерористичного центру при СБУ.

Пройшло оголошення навчань «Весняна злива», оперативне розгортання військ, створення угруповань на всьому кордоні з РФ, що склало 55 тисяч особового складу (25 тисяч — Сухопутні війська та 30 тисяч — ВПС та ВМС).

15 квітня. Агентство РІА Новини з посиланням на джерела у міністерстві оборони України повідомило, що «у зв'язку з нестачею справної військової техніки для озброєння підрозділів Національної гвардії України» у ході спецоперації на сході країни буде використано українську військову техніку, що виводиться з Криму. Техніка виявилася розграбованою і не придатною до експлуатації. Справну техніку і літаки РФ не повернула і до цього часу застосовує на Донбасі.

СБУ встановила особу керівника російської диверсійної групи, яка діє у Слов'янську. Ним виявився громадянин РФ, офіцер спецназу ГРУ ГШ ЗС РФ Ігор Стрелков, йдеться у повідомленні прес-служби Служби безпеки України.

Стрелкова опізнали й затримані раніше диверсанти. За даними спецслужб, на початку березня цього року він прибув на територію АР Крим та координував захоплення російськими військовослужбовцями і представниками спецслужб РФ військових частин ЗС України, місцевих органів влади та управління Автономії, викрадення військовослужбовців, активістів громадських організацій та інших громадян України й іноземців, які перебували у Криму.

16 квітня. Оголошено про «об'єднання» південно-східних регіонів у «Федерацію Південного Сходу України». Також було оголошено про об'єднання Донецької та Луганської народних армій (сил самооборони) у національну «Армію Південного Сходу» та про перехід економіки південного сходу України на російський рубль.

17 квітня. У Женеві за участю вищих дипломатичних представників України, ЄС, США та РФ відбулися чотиристоронні переговори

щодо деескалації конфлікту в Україні, за підсумками яких було прийнято спільну заяву, яка передбачала:

- роззброєння незаконних озброєних формувань, звільнення захоплених адміністративних будівель, вулиць, площ та інших громадських місць;
- амністію учасникам протестів та тим, хто звільнить будівлі та інші громадські місця та добровільно складе зброю, за винятком тих, хто буде визнаний винним у скоєнні тяжких злочинів;
- створення Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ для сприяння негайної реалізації цих заходів, спрямованих на деескалацію ситуації за участю спостерігачів від США, ЄС та Росії;
- здійснення всеосяжного, прозорого та відповідального конституційного процесу з негайним початком широкого національного діалогу, який буде враховувати інтереси всіх регіонів та політичних сил України.

18 квітня. Служба безпеки призупиняє активну фазу антитерористичної операції у зв'язку із Пасхальними святами та домовленостями високопосадовців у Женеві.

Цього ж дня підрозділами ЗСУ були відбиті у противника дві БМД і дев'ять БТР у сутичці з ворогом біля Сергіївки, одна БМД знищена підрозділом «Альфа» СБУ. Раніше цю техніку відібрали сепаратисти у заблокованої в Краматорську 25 пдбр за вимогою здати зброю.

21 квітня. На «народному віче» у Луганську визначилися з датами і етапами референдуму. Перший етап референдуму має відбутися 11 травня. На ньому буде поставлено два питання:

1) Чи хочете ви, щоб Луганськ отримав статус автономії, 2) Чи хочете ви, щоб у Луганська залишився колишній статус.

Другий етап референдуму мав відбутися 18 травня. На ньому потрібно буде визначити статус Луганська, як незалежної республіки, або як автономії у складі Росії.

В Одесі православні сепаратисти оголосили про створення «народної республіки Новоросія», новоутворення затвердили голосуванням на Куликовому полі на Великдень.

22 квітня. Голова Верховної Ради О. Турчинов вимагає від силовиків відновити антитерористичні заходи.

23 квітня. Глава МЗС РФ С. Лавров підтвердив, що Росія направила на російсько-український кордон додаткові війська. При цьому він сказав, що війська РФ беруть участь у регулярних навчаннях на російській території.

24 квітня. Рішенням О. Турчинова до сил АТО підключається українська армія, використовується авіація, артилерія і бронетехніка.

Міністр оборони Росії С. Шойгу заявив, що через ситуацію на південному сході України розпочалися навчання російських військ.

Українські силовики призупинили антитерористичну операцію у Слов'янську через скупчення російських військ біля кордону.

25 квітня. Антитерористична операція триває. Про це повідомив міністр внутрішніх справ Арсен Аваков: «...Жодного припинення АТО у зв'язку із загрозою вторгнення збройних військ Росії, як поспішили заявити багато ЗМІ — немає. Ця інформація не відповідає дійсності. АТО триває».

Сепаратистські виступи прокотились у Запорозькій, Херсонській та Миколаївській областях, але не мали підтримки населення.

Між Україною та Кримом встановлено «державний кордон» Російської Федерації.

28 квітня. Після захоплення Слов'янська та Краматорська на Донеччині диверсантами під проводом росіянина Ігоря «Стрелкова»-Гірка контроль України над територією зони АТО значно послабшав. Наприкінці квітня російські найманці майже остаточно закріпили свою владу у Луганську.

30 квітня. О. Турчинов на нараді з керівниками обласних державних адміністрацій визнав, що ситуація у Донецькій та Луганській областях не контролюється Україною. За словами Турчинова, диверсійним групам РФ поставлено завдання протягом травневих свят деєстабілізувати ситуацію у Харківській, Одеській, Дніпропетровській, Запорізькій, Херсонській та Миколаївській областях.

До кінця квітня 2014 року протистояння сепаратистів та українських військових обмежувалося періодичними сутичками, рейдами та нападами на блокпости з використанням стрілецької зброї.

Травень 2014 року

1 травня. Підписання виконувачем обов'язків президента України О. Турчиновим указу про відновлення призову до армії.

2 травня. Сутички і пожежа у Будинку профспілок у Одесі, що сталися після збройного нападу сепаратистів на людей під час ходи за єдність України, призвели до загибелі 48 осіб і понад 200 звернулися за медичною допомогою. Перший віце-прем'єр-міністр України Віталій Ярема заявив, що у будівлі Одеської обласної федерації профспілок, яка палала, люди помирали миттєво через горіння невідомої речовини.

6 травня. Указ Президента України «Про часткову мобілізацію», затверджений Законом України.

Верховна Рада прирівняла до учасників бойових дій силовиків, які беруть участь у антитерористичній операції.

7–9 травня. Відбулись вуличні бої у Маріуполі із застосуванням бронетехніки 72 омсбр.

11 травня. Відбувся референдум на Донбасі. За «державний суверенітет Донецької народної республіки» (із російських повідомлень) проголосували 89,07 % громадян, за «суверенітет Луганської народної республіки» — 90,53 % громадян.

13 травня. В наслідок засідки сепаратистів на колону 85 оамбр (біля населеного пункту Жовтневе, 18 км від Слов'янська) загинуло 8 і поранено 7 воїнів. Втрачено два БТР та ГАЗ-66.

14 травня. Як свідчать результати останнього опитування Центру Разумкова, братнім народом росіян вбачають 62 % опитаних, не вбачають — 28 %.

16 травня. Генеральна прокуратура України визнала самопроголошені «Донецьку народну республіку» та «Луганську народну республіку» терористичними організаціями.

19 травня. Український кінорежисер і громадський активіст Олег Сенцов, якого заарештували співробітники ФСБ Росії 11 травня у Криму, етапований до Москви в Лефортово. Сенцова звинувачують у підготовці та організації теракту на підставі свідчень двох невідомих людей, які нібито вказали на нього як на організатора.

20 травня. Заступник начальника ГШ ЗС України генерал-лейтенант Віктор Муженко указом виконуючого обов'язки президента України Олександра Турчинова призначений першим заступником керівника Антитерористичного центру при СБУ.

22 травня. Відбувся бій під Волновахою. Українські військові понесли найбільші втрати у живій силі з початку війни. Загибло 18 солдат. Це був цинічний напад групи Безлера (Беса) на підрозділ 51 омпбр.

25 травня. Відбулись президентські вибори в Україні. П'ятим президентом України став Петро Олексійович Порошенко. Він набрав 54,7 % голосів виборців.

В ніч з 25 на 26 травня прихильниками «ДНР» було здійснено спробу захоплення Донецького міжнародного аеропорту. Метою операції було встановлення контролю над диспетчерською вежею та злітно-посадковою смугою, щоб припинити перекидання повітрям військ та вантажів військового призначення.

Вперше за час конфлікту на Донбасі українська армія застосувала бойову авіацію — штурмовики Су-25 та вертольоти Мі-24.

Ознаменовано початок звільнення Донбасу від російських агресорів.

29 травня. Під час проведення ротації особового складу сепаратистами був знищений десантний гелікоптер Мі-8 із 14 військовослужбовцями на борту, включаючи генерала Сергія Кульчицького.

Червень 2014 року

На початку червня українська армія з кількох напрямків розпочала повномасштабний наступ на Слов'янськ. Бої із застосуванням бронетехніки, артилерії та авіації проходили за 25–30 км від міста. Обстрілів артилерією зазнало і саме місто.

У ніч на 2 червня 2014 року відбулася одна з помітних подій початку війни — штурм сепаратистами Луганського прикордонного загону.

2–3 червня проведена перша наступальна операція силами АТО по звільненню Красного ліману.

5 червня – 29 серпня. Велись бої між українською армією та російськими терористичними військами за курган Савур-Могила (278 м), розташований у Шахтарському районі Донецької обл., в ході яких його було звільнено від ворога, а після серпневого масового вторгнення регулярних військ РФ в Україну — втрачено.

7 червня. Новообраний президент України Петро Порошенко обійняв посаду. У своїй інавгураційній промові він заявив, що не

вестиме діалог з сепаратистами. Петро Порошенко запропонував їм скласти зброю. Сепаратисти відповіли відмовою.

Інавгурація Петра Порошенка, 7 червня 2014 р.
Джерело: «Українська правда», <https://vybory.pravda.com.ua/>

11 червня. «Проголошена» Луганська народна республіка (ЛНР) звернулася до Російської Федерації та ще 14 держав з проханням визнати її незалежність.

12 червня. Розпочалась операція по відновленню державного кордону України. Відновлено контроль кордону більш ніж на 250 кілометрів. Біля 70 кілометрів залишилось без нашого контролю.

13 червня. Українське військо звільнило м. Маріуполь від російських терористичних формувань.

14 червня. Під Луганськом збито український літак Іл-76, на борту якого було 49 осіб (десантники 25-ї бригади ПДВ та члени екіпажу), всі вони загинули.

Президент України П. Порошенко звернувся до нації:

«Дорогі співвітчизники!

Сьогодні у Луганську та Маріуполі сталася жахлива трагедія. Загинули наші військові та прикордонники. Я схиляю голову перед героями, які загинули під час бойового завдання з відновлення державного кордону України. І водночас я пишаюсь українськими військовослужбовцями, прикордонниками, спецназівцями і десантниками, які рішуче продовжують боротися за мир на нашій землі.

...Дорогі українці!

Ви маєте знати, що сьогодні українська армія вперше перейшла у контрнаступ. Наші військові почали тіснити терористів. Я поставив Збройним Силам України першочергове завдання – взяти під контроль державний кордон України, через який терористи отримують зброю, техніку, підкріплення, гроші.

...Заради миру в Україні ми будемо діяти рішуче і цілеспрямовано. Слава Україні!».

У НАТО є супутникові зображення, які підтверджують входження в Україну військової техніки Росії з території РФ.

За даними НАТО, отримані з супутника фотографії засвідчують, що танки, як заявляла українська сторона, швидше відповідають таким же, що були застосовані Російською Федерацією під час анексії Криму.

17 червня. Президенти України та Росії Петро Порошенко та Володимир Путін провели телефонну розмову, під час якої обговорили можливе припинення вогню у зоні бойових дій.

20 червня. Президент України Петро Порошенко оголосив про початок десятиденного одностороннього припинення вогню, пообіцявши амністію і звільнення від кримінального переслідування всім сепаратистам, хто складе зброю. Також пропонувалось створення спільних підрозділів МВС для забезпечення громадського порядку, децентралізацію, узгодження голів обласних адміністрацій із представниками Донбасу, дострокові місцеві та парламентські вибори. Проросійські бойовики на запропоновані умови не пристали і припинення вогню не підтримали.

Петро Порошенко здійснив свою першу робочу поїздку в якості глави держави на Донеччину. У ході поїздки Петро Порошенко представив мирний план з врегулювання ситуації у східних регіонах держави.

Повний текст мирного плану:

1. Гарантії безпеки для всіх учасників переговорів.

2. Звільнення від кримінальної відповідальності тих, хто склав зброю і не здійснив тяжких злочинів.
3. Звільнення заручників.
4. Створення 10 км буферної зони на українсько-російському державному кордоні. Вивід незаконних збройних формувань.
5. Гарантований коридор для виходу російських і українських найманців.
6. Роззброєння.
7. Створення у структурі МВС підрозділів для здійснення спільного патрулювання.
8. Звільнення незаконно утримуваних адміністративних будівель у Донецькій і Луганській областях.
9. Відновлення діяльності місцевих органів влади.
10. Поновлення центрального теле- і радіомовлення у Донецькій і Луганській областях.
11. Децентралізація влади (шляхом обрання виконкомів, захист російської мови, проект змін до Конституції).
12. Узгодження губернаторів до виборів з представниками Донбасу (за умови погодження єдиної кандидатури, при розбіжностях – рішення приймає Президент).
13. Дострокові місцеві і парламентські вибори.
14. Програма створення робочих місць у регіоні.
15. Відновлення об'єктів промисловості і соціальної інфраструктури.

20–27 червня. Сили антитерористичної операції припиняють бойові дії для того, щоб члени незаконних збройних формувань могли скласти зброю.

Указами Президента України званням Герой України з удостоюванням ордена «Золота Зірка» посмертно нагороджені: генерал-майор Сергій Петрович Кульчицький, полковник Сенюк Тарас Михайлович та підполковник Могилко Костянтин Вікторович.

За офіційними даними, за час перемир'я терористи вбили 27 українських військовослужбовців, 69 військових були поранені.

Із звернення Президента України Петра Порошенка:

«Шановні співвітчизники!

О двадцять другій годині у понеділок 30 червня спливає термін дії одностороннього припинення вогню.

Протягом десяти діб ми продемонстрували Донбасу, Україні, всьому світові свою відданість мирному способу врегулювання спровокованого ззовні конфлікту.

...Однак, унікальний шанс з втілення мирного плану не реалізовано. Так сталося через злочинні дії бойовиків. Вони публічно декларували своє небажання підтримувати мирний план у цілому та припинення вогню зокрема. Зухвало, більше ста разів, порушили режим перемир'я.

...Попри все це, мир був, залишається і буде моєю метою. Міняються лише інструменти її досягнення.

...Ми будемо наступати і звільняти нашу землю...

Збройні Сили України, Національна гвардія, інші підрозділи ніколи не дозволять собі застосовувати силу проти мирних людей. Вони ніколи не битимуть по житлових кварталах.

...Це потребує від нас надзвичайного виваження кожного руху в проведенні операцій.

Звертаюся до кожного мешканця Донецької та Луганської областей із проханням з розумінням поставитися до мого рішення. Прошу стати союзниками у поверненні безпеки на Донбас.

...Усім, хто, ставши на шлях збройного спротиву законній владі, але усвідомивши, що припустився помилки і хоче її виправити, я, як Президент, гарантую не притягнення до кримінальної відповідальності. Умова одна – добровільно скласти зброю.

Наш мирний план, як стратегія для України та Донбасу, залишається у силі. І роззброєння, і децентралізація, і вільне використання російської мови, і відновлення втраченого житла за рахунок держави, і спільна з ЄС програма створення нових робочих місць, і навіть до режиму припинення вогню ми готові повернутися у будь-який момент...

Дорогі співвітчизники!

Дорога до миру виявилася дещо складнішою, ніж хотілося. Не хочу прикрашати дійсність. Буде нелегко і непросто.

...Але не було ще жодної війни, після якої не наставав би мир.

Так станеться і цього разу. Слава Україні!»

23 червня. У Донецьку пройшли перші консультації щодо умов початку мирних переговорів, у ході яких сторони домовилися про припинення вогню до 27 червня. У переговорах взяли участь посол Росії в Україні М. Зурабов, два представники ОБСЄ, экс-президент України Л. Кучма, голова громадської організації «Український вибір» В. Медведчук, прем'єр-міністр «ДНР» О. Бородай, лідер руху «Південний Схід» О. Царьов. Проте припинення бойових дій не відбулося.

27 червня. Україна повністю підписала Угоду про асоціацію з Євросоюзом. Підпис від України під економічною (заключною) части-

ною Угоди поставив президент Петро Порошенко та лідери усіх країн-членів ЄС.

У Донецьку розпочався другий раунд консультацій так званої тристоронньої контактної групи з врегулювання ситуації на Донбасі.

На консультаціях присутні представники бойовиків з «ЛНР» і «ДНР», Віктор Медведчук, народний депутат Нестор Шуфрич, експрезидент України Леонід Кучма.

Також там присутні представники ОБСЄ і російського посольства в Україні.

Самопроголошений «губернатор» терористичної організації «ДНР» Павло Губарєв і російський диверсант Ігор Гіркін (Стрелков) виступають проти проведення консультацій щодо миру.

30 червня. Після тривалої телефонної розмови президентів України, Росії, Франції та канцлера Німеччини було прийнято рішення про подальшу роботу за п'ятью спільними пунктами.

Перше — прийняття угоди про припинення вогню між українською владою і сепаратистами.

Друге — швидке вироблення ефективного механізму контролю за державним кордоном за допомогою ОБСЄ.

Третє — запровадження заходів для надійного контролю трьох позицій — Ізварине, Довжанське, Краснопартизанск.

Четверте — звільнення заручників і в'язнів з обох сторін, на основі списків встановлених імен.

П'яте — організація ефективних тристоронніх переговорів.

Кінець червня. Розробляється план блокування військами державного кордону та оточення угруповань сепаратистів і російських найманців у районах Донецька, Луганська та інших міст на сході України. Для виконання цих завдань були задіяні 24, 30, 51, 72, 79, 80 та 95 бригади, низка підрозділів та частин Збройних сил і МВС, які були доукомплектовані молодими призовниками. Посилення сил у зоні АТО повинно було відбутись за рахунок батальйонів територіальної оборони, що формувались.

Липень 2014 року

1 липня. Ухвалення Парламентською Асамблеєю ОБСЄ резолюції «Очевидне, грубе та не виправлене порушення Гельсінських принципів Російською Федерацією», якою засудила військову агресію Росії проти України, висловила «тверду підтримку суверенітету, політичної незалежності, єдності і територіальної цілісності України» та закли-

Президент України Петро Порошенко ввів до складу Ради національної безпеки міністра оборони Валерія Гелетей та начальника Генерального штабу — головнокомандувача Збройних сил Віктора Муженка. Джерело: «ZN», <https://zn.ua/>

кала держави-члени ОБСЄ відмовлятися від визнання насильницької анексії Криму Російською Федерацією.

3 липня. Відбулися нові призначення у силовому блоці України: генерал-полковник В. Гелетей був призначений міністром оборони, а генерал-лейтенант В. Муженко — начальником Генерального штабу — Головнокомандувачем ЗС України. Вже 5-го липня міністр оборони України Валерій Гелетей разом з начальником Генерального штабу Віктором Муженком доповіли президенту Петру Порошенку, що над міськрадою Слов'янська піднято державний прапор України.

В ніч підрозділи сепаратистів, що покинули Слов'янськ, змогли дійти до Донецька та з'єднатися з донецьким терористичним угрупованням. Українські ж війська звільнили від бойовиків населені пункти Артемівськ та Дружківку.

Сепаратисти за допомогою російських найманців та регулярних військ РФ чинили жорсткий спротив силам АТО і втримали у своїх руках майже 100-кілометрову ділянку державного кордону.

5 липня – 21 серпня. Звільнення українським військом від російських терористичних формувань населених пунктів Донбасу: Слов'янськ, Краматорськ, Артемівськ, Дружківка, Костянтинівка, Сіверськ, Рубіжне, Дзержинськ, Соледар, Северодонецьк, Попасна,

Лисичанськ, Дебальцеве, Авдіївка, Лутугине, Вуглегірськ, Ясинувата, Первомайськ, Станиця Луганська та ін.

8 липня. Міністр оборони Валерій Гелетей заявляє, що одностороннього припинення вогню зі сторони українських підрозділів, задіяних в АТО, більше не буде. «Президент заявив про це однозначно. Тепер будь-які переговори можливі виключно після остаточного складення зброї бойовиками», — підкреслив він. «Йде активна фаза АТО, ми робимо все можливе, щоб зменшити кількість жертв. Військові хочуть миру. Бойовики мають скласти зброю», — додав Гелетей.

Повітряний простір у зоні проведення АТО закрито для здійснення польотів цивільних повітряних суден з метою забезпечення відповідного рівня безпеки польотів. Через повітряний простір у зоні проведення АТО можливий лише транзит повітряних суден, що здійснюють польоти вище 260 ешелону (висота 7 900 метрів).

10 липня. У зоні АТО зберігається напружена ситуація, найбільш нестабільна обстановка відзначається у районі Донецька, Горлівки, Луганська, Антрацита, Северодонецька та Краснодона.

11 липня. З території РФ був завданий удар системами «Град» по українській колоні під Зеленопіллям, що став повною несподіванкою у бойових зіткненнях на сході держави. Вірогідність ударів артилерії та реактивних систем з території РФ спочатку не усвідомлювалась українськими командирами, і вони ще не один раз будуть биті, сприймаючи лінію кордону за щось стале і непорушне у відносинах України і Росії. Люди ще не розуміли підступність політичного і військового керівництва РФ.

16 липня. На Луганщині в оточення потрапили три бригади ЗС України: 24 мбр, 72 мбр і 79 аембр. За останні кілька днів 72 мбр з Білої Церкви понесла значні втрати у боях під Ізварине.

США ввели перші санкції щодо ключових секторів економіки Росії, зумовлених її агресією в Україні. Під санкції потрапили низка російських компаній військово-промислового комплексу, нафтогазового сектору, фінансових установ, а також окремі політики та військові РФ, представники антидержавних сил в Україні. Впродовж другої половини 2014–2015 рр. США посилили обмежувальні заходи щодо РФ.

17 липня. У районі Тореза з зенітно-ракетного комплексу «Бук» ЗС РФ був збитий літак «Боїнг-777» Malaysia Airlines. Загинули 283 пасажири і 15 членів екіпажу. Ця трагедія сколихнула весь світ. Lufthansa,

Air France і Turkish Airlines припиняють польоти над Україною. Сепаратисти зробили все належне, щоб ускладнити розслідування цієї трагедії та перекласти відповідальність за заподіяне на Україну.

Вже у 20-х числах липня стало очевидним, що напрацьований план ведення АТО потребує нагальних змін.

22 липня. Верховна Рада України прийняла закон про третій етап часткової мобілізації, а 23 липня він був підписаний Президентом України. Цього ж дня були збиті російською зброєю два українські Су-25. Пілоти катапультиувались.

24, 72 і 79 бригади ведуть тяжкі бої без належної підтримки у Луганській області. Продовжуються жорстокі бої по всій лінії фронту, особливо у районі Савур-Могили.

Стало відомо, що на територію РФ відступили 171 український військовий та 140 прикордонників. Воїни 72-ї бригади (більше 400 осіб) під нищівним артилерійським вогнем не мали можливості вести бій і відступили через необлаштований кордон, тепер же вимагають повернутись на Батьківщину. Сили АТО продовжують контролювати позиції, які залишили воїни 72-ї бригади.

Червоний Хрест визнав, що Україна перебуває у стані війни з Російською Федерацією, і у приватному порядку поінформував про це учасників конфлікту. Таким чином усі злочини, скоєні на території окремих районів Донецької і Луганської областей (ОРДЛО), кваліфіковано як «військові злочини».

Президент України Петро Порошенко виступає проти введення воєнного стану в країні. «Закликаючи владу до ухвалення рішення про введення воєнного стану, народні депутати мають усвідомлювати наслідки для країни такого рішення. Сьогодні навіть одне необережне слово здатне потягнути за собою великі наслідки», — зазначив президент.

24 липня. Оголошення прем'єр-міністром України А. Яценюком про відставку уряду. Тимчасово виконуючим обов'язки прем'єр-міністра на засіданні уряду призначений Володимир Гройсман.

27 липня. Зупинені роботи на всіх шахтах Ріната Ахметова у Луганській області та евакуйовано 3000 шахтарів.

29 липня – 1 серпня. Запровадження Європейським Союзом санкцій третього рівня проти Російської Федерації, зумовлених її агресією в Україні. Вони стосувалися енергетичного та фінансового секторів, продукції військового й подвійного призначення, окремих осіб; передбачали заборону експорту й реекспорту до Росії високотехно-

Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк подав у відставку. Причиною він назвав розпад коаліції в парламенті та блокування Радою урядових ініціатив. 24-го липня фракції «УДАР», «Свобода» та 15 регіональних представників оголосили про вихід із парламентської коаліції «Європейський вибір» у Верховній Раді. «Парламент, який працює на Кремль, існувати не повинен», — заявив лідер партії «Свобода» Олег Тягнибок. Джерело: «Центральное телевидение Китая», <http://cctv.cntv.cn/>

логічного обладнання. Впродовж другої половини 2014–2015 рр. ЄС, Японія, Швейцарія, Ізраїль, Канада, Німеччина, Австралія, Франція, Норвегія, Чорногорія, Ісландія, Албанія, Ліхтенштейн, Нова Зеландія, Грузія та інші країни, розширили список обмежувальних заходів щодо РФ.

31 липня. Активна фаза АТО на сході України може закінчитися раніше, ніж за місяць. Про це сказав начальник Генштабу Віктор Муженко. «Я не хотів би назвати конкретні терміни, але активна фаза буде завершена у недалекому майбутньому. Не хочу наперед загадувати, називати кількість днів і місяців. Напевно, це буде раніше, ніж за місяць», — сказав Муженко.